

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XIX

ч. 21 – 24

15. юна 2009
ціна 0,20 €

• Учасници 10. засідання Світового конгресу Русинів, котре було 4. – 7. юна 2009 у Руській Керестурі (Сербія) і в Петровцях (Хорватія): (зліва зверху) делегати і гості конгресу в Домі культури в Р. Керестурі, за предсідницький стіл ту засіли: В. Погойда за Чеську республіку, Ю. Фірцак за Румунію, М. Лявинець за Мадярьско, Н. Гнатко за Хорватію, Д. Папуґа за Сербію, П. Р. Маґочій за Северну Америку, А. Зозуляк як виконний секретарь СРР, А. Копча за Польщу і В. Противняк за Словачію. По намагавім засіданню кождый собі рад попозерав выступліня домашнього танечного колективу з Р. Керестура. Другый конгресовый день был у хорватських Петровцях. В ёго програмі была і презентація книжки П. Р. Маґочія Народ нивыды в хорватськым языку. Вечур зась выштыкх потішыв красны програм, главно свадьбаны звыкы Русинів у Хорватії в інтерпретації домашнього, петровецького співацько-танечного колективу. Третій конгресовый день ся скінчив завереном сцене, коли выштыкх співали На многая і благая літа вёшому предсёду СРР Павлови Робертови Маґочію, котрому в мені СРР новый предсёда Дюра Папуґа передав діплом честного предсёды СРР.

Было 10. засідання Світового конгресу Русинів і 4. засідання Світового форуму русиньской молодежи в Сербії і Хорватії Новым председом СРР – Дюра Папуґа із Сербії

Од 4. до 7. юна 2009 року в Руській Керестурі (Сербія) і Петровцях (Хорватія) ся одбыв юбілейный, 10. Світовый конгрес Русинів, який привітав делегатів, гостів, представителів русиньских організацій із Словакії, Сербії, Польщі, України, Мадярії, Чехії, Румунії, Хорватії, Северной Америки (США і Канада).

По приході до Руського Керестура, де ся переважно одбывав конгрес, по обіді в рештаврації Русалка, ся делегати уквартелёвали в Руській Керестурі, Кулі і Вербасі. Пак могли попозерати выставку в ОШ і гімназії Петра Кузмьяка, а то репродукції образів 30 визначных Русинів світа. Образы намалёвав визначный підкарпатський маляр, Народный художник України, Василь Скакандій із Ужгорода, а ініціатором і автором проекту был Валерій Падык, знамый видаватель з того же міста.

Вечур члены Світової рады Русинів мали своє засідання, на котрім были обговорены такы вопросы, як: інформація П. Папуґи і Н. Гнатко о приправах 10. СКР і 4. СФРМ у Руській Керестурі і Петровцях, контролю реалізації окремых пунктів резолюції із посліднього засідання СРР, яке было 13. 2. 2009 у Пряшіві, контролю повніня Резолюції делегатів 9. СКР, який был 23. 6. 2007 у Мараморш-Сіґеті, прияты новых русиньских організацій з Чехії і України до СКР, потреба обновліня статусу асоціованых членів СКР, протестне письмо Я. Калиняка із Словакії проти участі Русиньской оброды у Словакії (РОС) на 10. СКР, пропозиції на зміны Штатуту СКР із боку РОС і ін. На конець того засідання дотеперішній виконный секретарь Світової рады Русинів **Александр Зозуляк** інформовав, же в далшій періоді уж не рефлектує на тоту функцію, котру робив 18 років, з того 2 roky был єдночасно і у функції предсёды СРР, і подяковав выштыкым членам СРР за сполупрацу.

Остатні участници конгресу в першый день перебування в Руській Керестурі могли в містнім домі культури попозерати выступліня Руського народного театру Петра Різніча Дяді, а на самый конець першого дня ся одбыла стріча з русиньскыма поетами і писателями. На літературнім вечорі Словакію репрезентовали **Марія Мальцовска** і **Марія Гірова**. На стрічі, яку вів професор гімназії з Руського Керестура **Владимір Бесермені**, было приємно видіти лавреатів літературной Премії А. Духновича **Славка Віная**, **Ірину Гарді-Ковачевич**, **Агнету Бучко Папгаргаї** і **Любку Сеґеді-Фалц**, але і представителів наймолодшої генерації, як **Ася Папуґа** і інші. Кождый із тых авторів читали свої творы. Надхнено і інспіративно прочітали свої творы **Василь Матола** з Підкарпатя, **Марія Русинко** з Мадярії, родина знамого поета Івана Сільвая,

Славко Орос, предсёда Народной рады русиньской народной меншыны (Национални совет русской национальной меншины) у Сербії і інші. Вечур, повный эмоцій і поезії, ся скінчив пересвідчінём, же русиньска література ся не мусть бояті за свою екзистенцію і перспективу. Ёй помолоджованя, выдаваня все якостнішых творів в окремых країнах, суть того гаранції.

Другый день, 5. юна 2009, участници конгресу зачали утрень у Храмі св. Миколая у Руській Керестурі. З домашніма священиками утрень служив і наш – **о. Франтішек Крайняк**, парох камюньський.

Робочу часть конгресу в культурнім домі отворив **Дюра Папуґа**, предсёда Руськой маткы в Руській Керестурі, який привітав выштыкх делегатів і гостів конгресу. Наслідно прозвучали три гімны: сербска, русиньска і керестурська, які славностно отворили десяте конгресове засідання Русинів світа. Офіціальний характер акції додали визначны гості конгресу, які взяли участь на ёго отворіню: міністер про людські і меншыновы права в Сербській республіці **Светозар Чіпліч**, який повів, же Руснаци суть найстаршов народностёв у Войводині і в Сербії і мають выштыкы свої народностны права ґарантованы. (Рахує ся їх десь 15 аж 17 тисяч – М. М.) Конгресове засідання поздравив предсёда Верховной рады Автономной области Войводини **Боян Пайтіч** і предсёда Народной рады Русинів у Сербії **Славко Орос**, який повів, же русинство йде допереду, же ся зробив іщі єден „крочай“ у Воводині тым, же ся ту могли зыйти уж по другыраз Русины із цілого світа.

По офіціальных привітанях взяв слово виконный секретарь Світової рады Русинів **Александр Зозуляк**, який поздравив участників конгресу і пожелав їм конштруктивну роботу. По зволіно пропозиційной, волебної і мандатной комісії было вирішено голосованём о прияты новых членів Світової рады Русинів. Стали ся нима **Клуб Русинів і приятелів Подкарпатской Руси в Чехії**, на чолі котрого стоїть **Владимір Погойда**, і **Закарпатський областный благодійный фонд „Русиньска школа“ в Україні** на чолі з **Валерієм Падыком**.

По офіціальных церемоніях члены представителів русиньских організацій із окремых штатів інформовали о своїй роботі, успіхах, проблемах, перспективах. **Наталія Гнатко** за Хорватію, **Владимір Погойда** за Чехію, **Маріяна Лявинець** за Мадярію, **Андрій Копча** за Польщу, **о. Василь Бойчук** за Румунію, **Дюра Папуґа** за Сербію, **Владимір Противняк** за Словакію і **Микола Бобинець** за Україну. Потім делегаты і гості з увагов выслушали выступ предсёды Світової рады Русинів **Павла Роберта Маґочія**, з выступу якого мож зацітовати і таке:

(Продовжіня на 2. стор.)

У Пряшіві был юбілейный Духновичів Пряшів Дотык із материньскым словом є красны

Суть розлічны формы як прискплёвати дітём любов ку свому материньскому слову. Найперше і найчастіше то робить мати, яка ся пригварять дітині по своєму, співають ёй русиньскы співанкы, читать приповідкы, учить ёй у своїм языку спознавати світ. Далє є ту шырша родина, яка впливать на дітську душу. Формує нашого дітвака школка а в ній учителька, пізніше основна, середня і висока школа. Хотіло бы ся, жебы з нашої дітины виріс нелем школований чоловік, але і свідомый Русин. Так бы мали роздумовати русиньскы родини. Лемже добрі знаєме, яка є реальность, же нас пролыгує асиміляція і словакізація на кождім кроці. Хтось ся ёй взопре, але векшынов на то „не є часу ани охоты“. І так нам треба дяковати за кожду стрічу з родным словом, яке ся одбыває нетрадічно, але ориґінальным способом выкликує у дітей і дорослых заінтересованя ся материньскым словом.

Такым звыкне быти в русиньскім культурнім і народностнім животі конкурз в декламації русиньской поезії і прозы, презентація авторів з властныма творами, як і выступліня театралных колективів під назвов **Духновичів Пряшів**, якого юбілейный 10. річник ся одбыв 12. юна 2009 на великій сцені Театру Александра Духновича в Пряшіві. Організаором конкурзу і ёго закладателём є **Русиньска оброда на Словакії**. (Ідея ся зродила в голові тогдышній таємничкы РОС **Анны Кузмяковой**). Як повів предсёда Русиньской оброды у Словакії **Владимір Противняк**, до того часу ся на сцені вычередовало 700 участников, од тых найменшых діточок передшккольского віку, школярів основных школ, студентів середніх школ аж по дорослых, які указали своє декламаторське майстровство.

На тогорічнім юбілейнім конкурзі, який увів **Владимір Чема**, герець Театру А. Духновича в Пряшіві, а позад нёго прочітала стишок **Марія Гірова**, порота на чолі з директором ТАД **Маріаном Марком** выслушала 61 участников у пятёх категоріях (правда, рахуєме міджі них і участников малых сценічных форм), які поступно выкликывала на сцену **Анна Кузмякова**, повірена шефредакторка InfoРусина.

Заінтересовала такзвана „нулова“ категорія поезії і прозы, в якій ся представили **Даша Ілішкова** із Снины, **Матуш Зелінка** з Кошіць, **Терезія Стрончекова** із Свідника, **Матуш Міженко**, **Еріка Лабашова** із Шаріського Ястраба і **Анна-Марія Вархолова** з Кошіць, які были добрі підготовлены, читали творы виразно і з добров дікціов. Дасть ся повісти, же у выштыкх категоріях сьме збачили снагу добрі задекламовати. Ту ся выплатила робота главной організаторкы **Сільві Лысиновой**, котра мала на думці факт, же менше даколи значить веце. Участників было менше, як по минулы roky, зато ся векшый акцент клав на якость. Дакотры декламаторы дуже приємно несподівали, як **Матей Тарча** з Кошіць з твором І. Жака **Ярь**, **Сімонка Чернакова** з Міта під Дюмбером із **Звірячов школов** З. Зелка, **Домінік Голпей** із Гуменного із твором А. Духновича **Жаба**, **Станіслава Швабова** з Кленовой з поезіов Ш. Сухого **Діалог з доджом**. Тыж бы сьме могли

(Продовжіня на 6. стор.)

• Учасники 4. Світового форуму русинської молоді, котрий був 5. юна 2009 у Руській Керестурі: (зліва) зо Словакії, Польщі, України і Сербії.

Фотки С. Лысиной.

РЕЗОЛЮЦІЯ

із засідання 4. Світового форуму русинської молоді
в Руській Керестурі (Сербія) 5. юна 2009

1. Світовий форум русинської молоді (дале СФРМ) прийав і схвалив за членів СФРМ молодіжні організації *Содружество Русинів в ЧР* із Чеської республіки і організацію *Молоды Русины* зо Словенська.
2. СФРМ схвалив створіння веб-сторінки СФРМ, на котрій будуть актуальні інформації із вшитих штатів, де жыють Русины.
(Одповідна: молодіжна організація із Румунії)
3. СФРМ схвалив переклад статуту організації до русинського і англійського языка.
(Одп.: організація із Словенська і США)
4. СФРМ повірив председу СФРМ приправити пропозицію нового Статуту СФРМ. (Одп.: председа СФРМ і організація Молоды Русины зо Словенська)
5. СФРМ схвалив реалізацію Русинських молодіжних таборів раз за рік. В р. 2010 ся одбуде на Україні, в 2011 р. у Сербії.
(Одп.: председа СФРМ і організації гостинельських штатів)
6. СФРМ підпорує активності русинської молодіжної організації із України в ділі узнаня русинської народности на Україні і повірило веджіня

СФРМ пририхтовати потрібні документи на підпору активіт за узнаня русинської народности на Україні.

7. СФРМ вызивать к сполупраці і взаємному договору вшитки русинські організації, які діють в окремих штатах.

8. СФРМ підпорує забезпечіння інформації і пропагандного матеріалу о народних сімболах Русинів про вшитки членські організації.
(Одп.: председа СФРМ)

На 4. засіданню СФРМ было зволене нове веджіня СФРМ:

Председа: Мартін Караш – Словенсько

Підпредседа: Василь Пукіш – Україна

Членове виконного органу:

Мартін Караш – Словенсько

Василь Пукіш – Україна

Андрій Трохановський – Польсько

Будімір Сабодайко – Сербія

Марія Сілвестрі – Северна Америка

Мірослав Сеґеді – Хорватсько

Юліус Фірцак – Румунсько

Новым председом СРР – Дюра Папуґа із Сербії

(Закінчїня з 1. стор.)

„Днесь собі припоминаєме визначну подію. За послїдніх двадцять років ся одбыло девять Світових конгресів Русинів, днешній конгрес є десятим. Ці може быти єгодніше місце на організованя юбілейного конгресу, як є Руський Керестур і Петровці серед наших сестер і братів – Руснаків Сербії і Хорватії? До революції 1989 р. войводињско-римски Руснаци были єдинов офіційно признанов группов карпатських Русинів на світі. Без огляду на приязне отношеня влады бывшой Югославії к своїм жителям русинської народности, они бы не были пережили як окрема народность, якбы самы не мали достаток народної гордості і хотїня робити на благо культуры своїх предків і передавати тому культуру наступним поколінням. Поздравляєме наши сестры і братів з Войводини і Срму і од сердца їм дякуєме за їх терпеливость у плеканю своєї русинської/руснацької ідентичности. Дякуєме їм за приклад, який дають своїм покровным сестрам і братам у Карпатах, котры аж по році 1989 могли ся припоїти к ним і отворено задекларувати свою принадлежность ку карпаторусинському народу“.

Професор Маґочій отворено говорив о успіхах і проблемах у світовім русинськїм русї. Накреслив перспектив, які видить у активізації при списованю людей в роках 2011 – 2012, а тыж при рішаню проблемів словакізації выходного обряду на Словакії і українізації в Мукачовській єпархії на Україні, котры ся можуть рішати лем на уровни Ватикану. Дотулив ся Світового форуму русинської молоді, якого представитель має право голосу в Світовій радї Русинів. Як підкреслив П. Р. Маґочій, СКР не має право диктовати, што мають робити Русины в окремих штатах. СКР може быти позорователєм, а не участником подій. Тото повів ай у звязи з подїями на Підкарпатю, де ся дакотры організації спарюють од владной політики України, з чім дотеперїшня СРР не была згодна. „Генералі без армادی не можуть виграти нияку войну“, повів. Похвалив на Підкарпатю снаги при організованю недільних шкіл, презентації русинської культури через радіо, пресу і телевізію.

Частєв програму першого дня конгресу была і презентація книжки П. Роберта Маґочія, написана в языку войводинських Русинів *Народ ніодкадз*, яка ся одбыла в просторах ОШ і гімназії П. Кузмьяка в Руській Керестурі, в інтернатї котрой часть делеґатів і гостів конгресу была укартелєвана. (Така презентація ся одбыла і в Петровцях 6. юна 2009 р., де была презентована нижка в хорватськїм языку – *Narod niodkuda*).

Пообідї проходила робота в комісіях: освітній, культурній, літературній і видавельського діятельства, духовній, історичній, економічного розвитку і про списованя людей в р. 2011 – 2012, як і засідання 4. Світового форуму русинської молоді в споминанім будинку ОШ і гімназії в Руській Керестурі. У вечірніх годинах в тот день одбыв ся концерт музично-фолклорного ансамблю Дому культуры в Руській Керестурі, в рамках якого была передана Премія Александра Духновича за русинську літературу за 2009 рік, яку за участі повной салы з рук председы Світової рады Русинів Павла Роберта Маґочія перевзяла Олена Дуць-Файфер, визна-

на поетка-Лемкыня, учителька лемківської літературы Педагогічної універзїты в Кракові. Ціла сала єй заспівала *На многая і благая літа*. Премію дістала за книжку поезії *По обох странах думки* із ілюстраціями Кржыштофа Балавендера.

В суботу, 6. 6. 2009 р. делеґаты і гості конгресу ся одправили за граніцю Сербії, до Хорватії, де ся реалізовала часть конгресу, і де жыють такы істы Русины, як у Сербії, што ту пришли перед 260 роками з гор із Словакії на рівнину. Война їх розділила, єй остаткы сьме виділи у Вуковарі і інде. Робота Русинів у Хорватії є дуже комплікована, а в Петровцях, де ся одбыв єден день десятого Світового конгресу Русинів, жыє до 700 людей. (В цілій Хорватії, подля слов єдної учителькы, є до 5 000 – 7 000 Русинів. Было їх вєце, та погынули у войні).

В Петровцях вшитко было прецізно пририхтоване. В домі культуры ся одбыло друге пленарне засідання конгресу, де ведучі комісії інформовали о выслідках роботы окремих комісій, і была отворена дискусія, в якій выступили за Словацьку асоціацію русинських організацій єй председа о. Франтішек Крайняк, за „Русинское землячество „Карпатська Русь“ в Росії Осиф Гливка, учителька русинського языка Марія Чорней за Русинів Румунії, Гаврил Бескид за Русинське культурно-освітнє общество А. Духновича в Пряшові і іншы. На высокій уровни была презентована книжка П. Р. Маґочія в хорватськїм языку *Народ ніодкуда*, а пак слїдовав культурний програм, який пририхтовали школярї, што ся учать русинський язык і культуру в основній школі А. Бауера у Вуковарі, Петровцях, Миклошевцях. Вечурний програм, в якім ся представили КУД Яким Говля з Миклошевців, ГКМД Дунай із Вуковару, Дружтво Руснак із Петровців, никого не охабило на похыбах, же русинська культура як в Сербії, так і в Хорватії, співанка, обычаї лем так скоро не вымруть. Будуть довго жыти і тішити людей у далекім світі од родной отчизны. Тать конгрес Русинів бы мав быти нелем о роботі, але і о тішю ся з контактів, о розвиваню і утримованю народных традицій, о націоналній ідентиті.

х х х

На послїднім, третім пленарнім засіданню 10. Світового конгресу Русинів 7. 6. 2009 зась у Руській Керестурі, продовжовала дискусія, а потім делеґаты конгресу зволили нову Світову раду Русинів як виконный орган Світового конгресу Русинів. Членами СРР ся стали: Наталія Гнатко за Русинів Хорватії, Александер Мошкола за Чеську республіку, Андрій Копча за Польщу, Юрій Фірцак за Румунію, Микола Бобинець за Русинів України, Джон Рїґетті за Северну Америку, Маріанна Лявинець за Мадярсько, Владимир Противняк за Словакію і Дюра Папуґа за Сербію. Председом СРР ся став Д. Папуґа, виконным таємником В. Противняк а підпредседкынів – М. Лявинець, бо наступний конгрес ся мать одбыти в р. 2011 у Мадярську. Делеґаты зволили П. Р. Маґочія за честного председу СРР. Мартін Караш із Словакії ся став новым председом Світового форуму русинської молоді, а тым і членом СРР. На конєць конгресового засідання в Руській Керестурі делеґаты прийали резолюцію, яка, жаль, до завершеня того числа Народных новинок не была скомплетізована до офіційной подобы.

М. МАЛЬЦОВСКА, Фото: М. і Ш. Глосковы, С. Лысинова

Жебы о Русинах знали по цілім світі...

(Выступ делеґаткы Словенської асоціації русинських організацій – Марії ГІРОВОЙ на 10. Світовім конгресі Русинів у Сербії і Хорватії.)

*Поздравляю вас, Русины,
Сестры, братья света,
Щастя здравя вам желаю
На многая літа!*

*З-під Карпат до вас приходжу,
Із гор в Полонинах,
Де ся три граніці сходять
В наших верховинах.*

Кідь ся в девятьдесятих роках на Словакії відкрили двері ку слободному єствованю і розвитку свого родного і про нас – Русинів, наши люде як кїбы ся пробудили з довгого сна. Настала велика радість з того, же ся можуть слободно і без страху признати ку своему русинському походжіню, же можуть хосновати свій материнський язык, пригваряти ся ним в медіях, писати літературны творы...

Окрем іншых подій, котры ся в русинськїм русї в тім часі одбыли і о котрых было уж многе повіджене і написане, хочу ся приставити при активітах Русинів у русинських організаціях, клубах, обчанських здружїнях і обществах, котрых є дотеперь на Словенську пятнадцять.

Єднов з таких організацій, котра по довгий перерві обновила своє діятельство, є Русинське культурно-освітнє общество Александра Духновича у Пряшові під веджінєм Мґр. Гавриїла Бескида.

Про мене было великов честєв, же єм была прията до того общества, і так єм дістала можливість організувати культурно-освітню роботу міджі Русинами, котры жыють сто кілометрів од Пряшова, у невеликїм містечку Снина із двадцятьдвa тисяч жытелями, з котрых понад штиридцять процент суть Русины. З навколишніх сел є тридцять русинських. І до них сягають активіты нашого общества, котре сьме заложили як окресну організацію перед трєма роками. Організацію ведеме трєх людей і намагаєме ся організувати такы культурно-освітні акції і програмы, котры бы до домів культуры притягли нелем Русинів, але ай Словаків, котры в місті і окресі жыють.

При нашій організації діє п'ятьчленна співацька група *Яворина*, з котров твориме розлічны поетично-співацькы монтажі і з ними ся пригваряме русинськым словом і співанков нашым людем, але і Словакам на розлічных стрічах і святах. З великого множества роботы, котру сьме з дуже маленьков фінанчнов підпоров зреалізували, хочу споманути ходем пару найуспішнішых проектів:

- **Літературный вечур у Братіславі.** Дякуючі Сполку русинських писателів і Здружїно інтелігенції Русинів Словенська єм мала можливість представити ся і я зо своєв літературнов творчостєв і співом.

- **Літературне пообідя в Сніні,** на котрім ся зо своєв творчостєв презентували русинськы писателі і лавреаты Премії А. Духновича за русинську літературу – Марія Мальцовска, Штефан Сухий і Миколай Ксеняк.

- **Фолклорно-літературне пообідя в Кошіцях** у сполупраці з Русинськов обродов.

- В сполупраці з Др. Тібором Миклошом Поповичом, к. н. із Русинського выскумного центра в Будапешті і парохіалным урядом в мадарьскім селі Болдоґкеварала сьме потішили Русинів того села **літературно-співацькым монтажом о нас – Русинах.** Акція ся одбыла в просторах грекокатоліцької церкви на одпустовім святї.

- **Співали і пригваряли сьме ся жытелям бывшего села Руське стариньской долины** на одпустовых святах Народжїня пресвятой Богородиці.

- Презентовали сьме ся на **двох стрічах з літературным словом** на основных школах з навчанєм русинського языка – в **Стаціні і Радвани над Лабірцєм.**

- На **Днях русинської культуры** сьме ся пригваряли в селі Кленова.

- В році 2007 сьме успішно выступили в **культурнім програмі на 9. Світовім конгресі Русинів у Сіґеті в Румунії.**

- З нагоды виданя моєї збірки поезій **Родне гніздо** ся в сполупраці з ОЗ Русин і Народны новинки (видавateľм книжки) одбыли **дві презентації той книжки – в Пряшові і в Сніні.**

- Продовжуєме в довгорічній сполупраці з русинськыма медіями – **народностным высыланєм Словенського розгласу,** друкованыма періодікама – **Народны новинки, Русин, InfoРусин, Русинський літературный алманах.**

А што плануєме до будучности? В першій рядї продовжувати в зачатых активітах так, абы наши стрічі з Русинами были все популярнішы і были жрїдлом успокоєваня народностных потреб і зміцнєваня гордості на своє родне. По двох роках предкладаня проектів до ґрантового сістему Міністерства культуры СР, того року МК СР фінанчно підпорить наш проект *Голос стариньской долины*, в якім бы сьме хотїли презентувати традиції, співанку і наше русинське слово з долины, де у 80-ых роках збудовали преграду, яка додає питну воду до скоро цілого „выходословенського“ краю. Із семох сел тогды выстагювали 3 500 жытелів. Было то доведна 940 русинських родин, котры мусли завхабити вшитко своє і побрати ся до чужого, незнамого краю. Ай кідь тоты люде уж 25 років нічого свого не мають, жыють по чуждїх містах і селах, хочеме їм помочі утримувати їх ідентичность, традиції, культуру, а главно родный язык, жебы го не переставали передавати своїм потомкам.

За вшитких Русинів з мого регіону жычу юбілейному конгресу творчу атмосферу, абы насїня з того великого форуму было росїяне по світі і принесло великий і богатый урожай вшиткым нам – Русинам, але і другим народам і народностям.

• Делеґатка за Словенську асоціацію русинських організацій на 10. засіданню СКР, председкыня Окресной організації Русинського культурно-освітнього общества А. Духновича у Сніні – Марія Гірова.

РУСАЛКА

КВАРТАЛНИК ПРО РУСИНЬСЬКІ ДІТИ І МОЛОДЕЖ

2/2009

Фалатча зо свого сердця

Кідь читаю твори будучой русиньской писательской громады – наймолодшой генерації, все ня опанує чувство чогось нового, незнамого. Як кібы ня погладила ніжна рука. **Школярі Основных школ у Радвани над Лабірцём, Міджілабірського окресу, і Стаціна, Сниньского окресу,** короткима пригодами зо жывота, своїма стишками дають на долонь свої найтаємнішы тайны. Отваряють душу перед читателём. А тото є найінтересніше, найтривожливіше. Бо хто ся так щіро одкрыє перед світом? Лем молода, нерушана душа. Суть як тот русалка, ніжны а заєдно таємны. Ненадарьмо наша прилога несе таку саму назву. Она бы мала одповідати внутрішньому світови презентованых молодых авторів, яки крок за кроком одкрывають перед собов світ, обявляють самы себе.

Школярі Основной школы в Радвани над Лабірцём ся презентують прозовыма короткима творами. Каждый по своєму. Чім діточкы суть молодшы, тым їх твори суть щірішы і сердцю милішы. Суть то богобойны діти, яки прагнуть по гармонії, по красі і частю. Задумують ся над родиню, над Богом, над змыслом жывота і смерти, над природов, яка їх оточує. Даколи маме чувство, як кібы скоро подорослішали. Оно і не чудо. Свої пригоды зазнають в наших селах, де живот часто выступує в острішых гранках, як десь інде. Видно тыж, же їх писательску руку веде учитель або іншый наставник. Є то добрі, бо така корекція служыть прикладом. А днесь найти позітивный приклад – звыкне быти тяжко. Якраз тот позітивный приклад і герой выступать в творах наших „писателів“ з Основной школы в Радвани над Лабірцём на перше місто.

Школярі із Стаціна ся представляють у своїй Русалці із стишками і прозов. Віршыкы і прозовы пригоды суть короткы. Находиме в них поінту, а то є главне. Мають голову і пята. Авторы знають, што хотять повісти. Як в поминулых презентаціях, і теперь притягують увагу стаціньскы школярі своєв гравостёв, щіров дітьскостёв. Не видно ту граня на писателів, але пишуть так, як чують. Лем так дале...

Як лабірська, так і стаціньска долина ся не мусить бояти о русиньскы таланты, о русиньску літературу. Ёй представителі ростуть нам перед очами. Жадало бы ся нима чім дале тым веце занимати. Не важна ту є майстровска прецізность, але явне ту є фалатча сердця, яке із себе дають вшиткым нам тоты молоды продовжователі русиньского красного писменства. А то уж є на чім будувати.

Марія МАЛЬЦОВСКА

Порожнё

Яке є то быти сам? Сам на світї, без родины і приятелів? На тот вопрос не знам одповісти. Сама єм то нігда не зажыла, а правду повісти, ани не хочу зажыти. Таке трапління можуть пережывати люде, котры суть на улиці. Скінчили там із розлічных причін. Може, не мають роботу, може, ся топлять в алкоголі, дрогах і не суть способны сами выйти з того. Єдны, може, повідать: „Сеґінята...“ Другы, може: „Так їм треба!“ Думам, же і їм бы ся дало помочи. Дати їм шансу і не одсуджувати їх подля того, яке із них маме перше чутя. Дакотры за то справды не можуть... Є смутне, кідь не мають коло себе близкого чоловіка. Но іщі гірше є, коли мають родину, а она їх лем так одверже. З особно-го пережытя знам єдну подію.

Хлоп, котрый виростав у слухній родині, ходив за роботом до загранича. І так собі многораз домів приніс красны корункы. Нажаль, зачав попивати і поступно ся топить в довгах. Скінчив на улиці. Матір му іщі дала шансу і взяла го бывати ку собі. Но як ся дознала, же зась пє, выгнала го з дому. Приговорив ся і ку сестрі, котра мала збудовану красну велику вілку і было явне, же ся топить в пінязєх. Но не хотіла го ани лем видіти. З думков, же го выгнала властна матір і сестра, му не зіставало ніч інше, лем піти на улицю.

Якы лем днеська можуть быти люде? Кідь матір выжене свого дїтвака із дому... То не є лем хыба той дітины, але самособов і родіча. Што кідь ся в ей дітинстві о ню достаточо не интересовали?

Тот чоловік собі дотеперь гріє місто на гуменським штаціоні. А кідь собі ёго родина не усвідомить то, як він терпить, може там і загине...

Станіслава ЯСИКОВА, 9. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

На очах видно вшитко

Кідь спознаме даякого чоловіка і попозераме ся му до очей, такой собі на нёго створиме погляд, ці є добрый або планый. Але мерькуйме, бо даколи ся можемо помылити. Наоко ся нам хтось може поздавати, але ёго справованя о тім, нажал, не мусить свідчити.

Я познала єдно дівча, о котрім єм была пересвідчена, же

є добрым чоловіком. Барз добрі сьме собі розуміли, но лем доты, помы єм ся не дознала од других приятелів, же вшитко о чім ведно бісідуюме, говорить другим. Тогда ся наше приятельство скінчіло. Не могла єм тому вірити, же моя, скоро найліпша, камаратка ня так зрадила.

Зато і вы мерькуйте, жебы ся і вам штось подобного не стало. Барз єм рада, же мої теперішні приятелі суть добры люде, котрым уж днесь можу наісто вірити і ся на них сполягнути.

Татяна РЕВАКОВА, 8. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

Моє путованя

Каждый вечер іду спати з чутём, же ся мі буде снити даякий напинавыи сон. Раз то быв сон о пустыні, о місті, котре нигде не кінчить, о місті повнім піску і горячого сонця. Путувала єм тым містом і уж єм думала, же не пережыю, кідь єм нараз нашла коло строма воду. Тот од горячобы, нащастя, іщі не згорів. Напила єм ся воды, а тот стром ку мі нараз переговорив. Повідав, же кідь го холем кус поллію, сповнить мі три желаня. Довго єм не чекала, порядно єм го полляла і в дусі єм повідала свої три желаня. Хотіла єм видіти піраміду, стрітити Колумба і найти интересный скарб (поклад).

Вшитко ся мі сповнило. Виділа єм піраміду, у ній сидів на стілицю Колумб, а ведно сьме потім нашли скарб. Кідь сьме выходили з піраміды, зачала нас вганяти мумія. Нащастя, не хопила нас. Колумб прикликав шыфу і одплавали сьме домів.

Мартіна КУРТІКОВА, 9. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

Храньме природу

Не можу порозуміти, чом суть на світі люде, котры собі не цінять природу. Не усвідомлюють собі, же кібы сьме єй не мали, не мали бы сьме ніч, а наісто бы сьме ани не жили...

Люде нашу прекрасну природу і наперек тому нерозумно нищать. Роблять непорядок, а з ліса по часі ся ставають смітиско. Так vznikнувши міста непорядку шкодять лісным звіряткам і ростлинам. Люде в лісі ся многораз не знають справовати. Торгають лісну окрасу – квітя, курять цїґаретлі, кладуть огні. Могуть так vznikати страшны пожары.

Думам, же і я в будучности буду мочі даяким способом помочи хранити красоты природы. То предці може каждый із нас...

Петра БЕНЕВА, 4. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

Красне несподіваня

Нашого пса сьме, нажал, іщі перед одходом на доволенку мусили утратити. Кликав ся Діно. Сестра го барз сановала. Кідь сьме пришли з доволенки, чекало нас велике несподіваня.

Потішыло то главні мою сестру.

По нашім навернутю з доволенки отцёви закликав камарат і повів му, жебы го даколи навщівив. Закурто отець і сестра пішли там. Чекали нас у нёго дві малы щенята. Отцїв камарат наказав, жебы собі моя сестра Янка выбрала дакотре із них. Обидві щенята, котры там мав, были чорны язвечікы. Кідь то сестра зачула, такой ціла радостна утікала к ним. Побавила ся з нима і єдного собі выбрала. Сердечно ся подяковали а пішли домів.

Отець і сестра нас вшиткых натїговали аж до кінця. Ани бабка, ани я тогды іщі о нічім не знав. Быв єм в тот час ведно із братняком Яніком і моїм хрестным в склепі купити малиновку. Як єм пришов домів, такой єм ся з Янком розбіг к щеняти. Барз ся нам такой од початку залюбило. Потім сьме ся з ним іщі довго бавили.

Першы ночі спав в ґаражи. Там сьме му з отцём приготовили маленьку ладічку. Была выстелена коберцём. У ній мав миску з їдлом і питём.

На другый день сьме ся з Яніком ішли посмотрити на нашого нового звірячого камарата. Глядали сьме про нёго даяке шумне мено. Назвали сьме го Алік.

Марош ЯКУБАК, 7. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

Як єм не могла найти мача

Раз рано єм встала і ішла єм ся посмотрити на нашы штири мачата. Єдно з них, найменше чорне, моє наймиліше – Аночка, хыбовало. Цілий день го ниhto не видів і не могли сьме го найти. Але на другый день мі нянько повів, же го десь зазрив. Кідь єм вышла перед двері, было там. Так єм ся му зрадовала, же єм го такой выстискала.

Сілвія ПРЕЙСОВА, 3. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

Звіря, котре бы-м хотів мати

Звірята познаме вселякы. Лемже не знам, яке бы-м хотів мати. Доднесь єм мав лем двох псів, єдного барз шумного коцура, акваріовы рыбки, і як то на селі звыкне быти, таксамо куркы. Звірятко, яке бы-м хотів мати, бы мало быти, главно шумне і мале. Наприклад, таке, яке мать моя камаратка. Суть то малы мышкы, котры ся звать піскомілы. Они суть тым, што бы-м хотів. Говорить ся, же суть барз златы, а мож їх взяти і на руки. Лем вірю, же не суть як шкребок мого братняка, котрый в ночі все робить гук. Бо так, як моя мама говорить, кідь будуть робити гук, та ня вышмарить ведно із нима вон облаком. Не бійте ся, думала то лем сфїглю... Вірю, же ся мі то сповнить і будуть ся наконєць любити і їй.

Петро ДРУГА, 7. класа, ОШ у Радвани над Лабірцём

• Все наймилішыма суть выступліня тых найменшых. Так то было і в припадї діточок із Петровців у Хорватії, котры ся красно презентували в културнім програмі 6. юна 2009 у рамках 10. засіданя Світового конгресу Русинів у Петровцях.
Фото: Ш. Глосік

Школа

До дому науки денно крокуеме,
за знаннями й мудростями тужыме.
Кідь на ходбі вчуеме дзвоничок
сідаеце сі до своїх лавочок.

Бо школа – то знай
глубокым студником є знань.
Берь повныма пригорщами,
Черпний аж на дно за знаннями.

Наберай з богатства студника
і вкладуй сі до своёго ума.
Бо знати прेमного треба ті,
вшытко, што нове є у світі.

Стежку до школы нігда не забывай,
ці водне, ці вночі – покій не давай.
Переходьце вшыткы тыма воротами
ведучіма за новыма знаннями.

Не забудьце нігда на тот дім науки,
де нас научіли і родной азбуцы.
Розлетите ся до світа шырокаго –
не забудьце в нім на вчытеля своёго.

Учытельске сердце бє лем про нас,
учытельске сердце – ласкавы то дар.
Учытельска мысль не забуде на нас,
за ваш учытельскый дарунок –
дякуеце вам.

Філіп СОХАНІЧ, 6. класа,
ОШ у Стаціні

Зайчік

Іде зайчік по полі,
што то видить на колі?
Дашто страшне: і-і-і-і!
Горнець має на голові.

А рушать ся, Боже мій,
паліцю мать, бій ся, бій!
Вже єм, вера, небогый,
я, заячік убогый.

Вітор полём подувать,
зайкови ся высмівать:
„Позерайте на ушака,
што напудив ся страшака.“

Вікторія КЕЛЕМАНОВА,
6. класа, ОШ у Стаціні

Вовк

Має страшну папульку,
зожере нєв і Каркульку.
Зубиска мать як ножы,
жадный пес го не преможе.

І втікати добрі знать,
на салаш ся закрадаць.
Зо страху там дзвоняць дзвонкы,
то бояць ся го овечкы.

Марія ПЛЕВКОВА, 5. Б класа,
ОШ у Стаціні

Ціркусова опіця

Вышли діти на драгу,
натрафили на маепу.
Вернеме єй? Але кому?
Подумае, поведеме дому.

Мама ся барз настрашыла,
на руки ся їй уложила.
„Де ю даме спати?
А што буде вечеряти?“

Не чекала на понуку –
жере вшытко до попуку.
Зохаблять лем копы смітя,
по кухні вже смітя літатъ.

Втім їм дошло до головы –
спутати ю до оковы.
Так дикуна в куртії хвілі
до коморы шуп заперли.

Црн-црн, дзвонить телефон:
„Гало! Там є ціркус „Слон“?
То мы нашли опіцю,
вернеме вам до ціркусу.“

Першый клавн їм дяковав,
рад бы їм і дашто дав.
„Але мы ніч не хочеме,
лем няй покій од нєй маме.“

Анна КОЦОВА, 6. класа,
ОШ у Стаціні

Комарик

Комар бзучіть,
комар щіпать,
кідь сі лігам –
під паплан ся ховам.
Лемже комар – бітанга:
„Што то стырчіть спід паплана?!...“
Што робити теперь мам,
вже ся ціла червенам.

Куплю вера Біоліт,
комары він выгубить.

Нікола ТЕЛЕГАНІЧОВА, 4. класа,
ОШ у Стаціні

Босорка

Понад дахы вночі літатъ,
не дасть спати многым дітям.
Выстрашыла бы і чорта,
кідь налетить на нас зостра.

Вночі літатъ на мітлі,
мече тінї по стінї.
Водни спочіватъ і спить,
летіти мусить і днесъ.

Не бійте ся, діти, того,
же босорка страшыть много.
Днесъ вже такы діти мудры,
што не вірять на дурноты.

Петра РОГАЧОВА, 4. класа,
ОШ у Стаціні

Екскурзія

Зайко, лишка, вовк і медвідь
на ракеті світ облетить.
Як ся в світі вшыткым жыє,
што ся де їсть і што пїє.
А ці в світі шырокому
не нашли бы красну нору.

Посідали до ракеты,
выбрали ся в новы світы.
Полетіли понад гаї,
понад чудны чуджі краї.
Дома скінчила їх путь –
ніт на світі красшый кут.

Алена ҐРУНДЗОВА, 6. класа,
ОШ у Стаціні

Зима

Сніжок падатъ, зима є,
каждый з нас ся радує.
Будеме ся лижовати
і весело санковати.

Всягды чути дїтський сміх,
бо нападає білий сніг.
Но а в зимі – Миколай,
вже ся тішыть каждый з нас.

Ванеса ВАСЬКОВА, 6. класа,
ОШ у Стаціні

• Прєдседа Світової рады Русинів Павел Роберт Маґочій міджі петровецькыма дітми у Хорватії.
Фото: М. Глосікова

Вовк

Мою маленьку сестрічку взяли родічі
до ЗОО. Збачіла там вовка. Такой го
спознала. Гварить му:

„А ты чом зъїв Червену Каркульку?“
Вовк був тихо.

„А чом есь зъїв сім кізляток?“

Вовк зась тихо, а теперь і голову
спустив.

„Теперь ту будеш сидіти у клітці, ты
злый вовчиско.“

Вовк ся обернув і одышов. Наісні ся
ганьбив за свої злы skutky. Вже то
другый раз не зробіть.

Крістіна ПЕЛЁВА, 4. класа,
ОШ у Стаціні

Небезпечна стріча

Тото, што вам розповім, знам од
свого діда.

Раз вечур, кідь ся вже змерькало,
вертали ся з ліса хлопцї домів.
Одразю збачіли при пішничну стояти
згорблену доста високу поставу.
Робітник, який ішов впереді, слухні
поздравкав: „Добрий вечур!“ Але
постава му не одповіла. Хлопцї
підышли ближше і тыж поздравили:
„Добрий вечур!“

Теперь вже поздрав забрав. Постава
выскочіла, потім зрыкла і скоком
утікла до гушавы. Медвідь! Од
страху довго ништо не перегварив
ани словічко. Аж дома вшыткым
дошло, якому небезпеченству
уникли.

Міхаєла БАРДЗАКОВА, 6. класа,
ОШ у Стаціні

Маме навщіву

Жебы чоловік не був сам, мав бы мати добрых приятелів і мав бы
ся сходити таксамо з родиною.

Раз мі закликав камарат, ці може даколи до мене прийти на
навщіву. Я му одпові: „Можеш, што ся просиш?“ Доїднали сьме ся
тогды на суботу.

Кідь пришов тот день, снажыє єм ся штонайліпше приготувити.
Попораїв єм хыжу, а мамці єм поміг упечі колачі. Камарат Марек
пришов вєдно із своєю родиною. Шумні єм їх привитав і повів, жебы ся
у нас чули як дома. Міджітым, кідь мама приготувляла про нас чай а
про дорослых каєу, я приготуєв штось під зуб. На танірь єм нарізав
колач. Дорослы ішли до їдалні, а я із камаратом до дїтської ізбы. Там
сьме бісїдовали, грали ся, выміняли сьме собі нагляды.

Дві години перешли як вода, а Марек ся мусив побрати помалы
домів. При одході сьме ся шумні поздравили. Обіцяли нам, же іщі до
нас прийдуть, бо ся у нас добрі чули.

Марош ГАРАГУС, 7. класа, ОШ у Радвани над Лабірцєм

(Приготовила: **Марія МАЛЬЦОВСКА**)

• Ёго Преосвященство Александр, єпископ дмитровський, і вікарій Московської православної єпархії 31. мая 2009 приніс святы моці А. Невского до катедрального храму в Пряшові, який несе ёго мєно, і де потім были выставлены вєдно з іконов св. А. Невского як дары Руськой православной церькви.

Святы моці Александра Невского на Словакїї

Священна сїнода Православной церькви в Чехїї і на Словакїї з радостєв у медїях інформовала, же в недєлю, 31. мая 2009 року были на Словакїю принесены святы моці Александра Невского.

Часть святых моцєй і ікона святого як дар Руськой православной церькви были покладжены в Катедралнїм храмі святого Александра Невского в Пряшові про духовну радость і пікрїплїня православных вірників на Словакїї.

Офіціалну делегацію Руськой православной церькви репрезентовав Ёго Преосвященство Александр, єпископ дмитровський, вікарій Московської єпархії. Членами делегації были і представителї Фонду святого Всехвального апостола Андрїя Первозванного з Москвы.

При тїй нагодї ся odbyла архїєрейська свята літургія в Катедралнїм храмі святого Александра Невского в Пряшові, а то од десятой години.

Святы моці і велика процесїйна ікона святого была вірникам открыта до другой години пообїднєй, а пак были перенесены до Кошиць.

В Кошицях в новім розбудованім храмі (на улїцї Чехословацькой армады) о 16. годинї був перед святыма остатками одслужений акафіст к святому Александрови Невскому.

По скінчїні богослужбы делегація із святыма моцями одпутувала до Москвы.

Про православных вірників на Словакїї є то велика духовна радость, затоже із святыма моцями пришов к нам святы, котрый своїм жывом, покоров, терпєливостєв, щїров і великов службов своїй отчїзнї і церькви є прикладом наслїдованя віры нєлем про высокопоставленных людей, але і про каждого з нас.

Святы Александр Невский был руським князєм, котрый своєв

службов зєдїняв выштыкы народы, што жыли в тогдышнїй Руси. Своєв жывов віров, жертвовностєв Хрїстовому Євангелїю, доказав хранили Русь од насилства і духовного утиску чуждой надлады. Вірив, же морално і духовно слободный чоловік в сполупраці з Хрїстом переможе в бою з неправдов і насилством. Ёго служба є моралнов вызов про каждого з нас, абы сьме зістали вірны Хрїстовому Євангелїю, нашли змїрїня в духовнїй, культурнїй і народнїй ідентїтї і знали сполупрацювати при утриманю покоя у світї, при утриманю условїй здорового духовного розвою поєднєх особ і общества. Святе православїє зєдїняло многонородность тогдышнїй Руси. Таким способом мож было розумно одбити в тогдышнїй Руси неприятельскый утиск спогаз границь.

Ласков к ближнїм, приятелям і неприятелям, духовнов силов святы Александр Невский доказав ослвити неприятеля так, же хрїстіанська любов нераз отупила ёго остру шаблю.

По ёго смерти ся утримали справы о ёго чудотворнїй силї при охоронї Руси.

Короткый жывопис святого

Святы Александр Невский ся народив 30. мая 1219 р. у Переславї-Залєськїм як сын великого князя владимїрьского Ярослава Всеволодовича. В р. 1236 ся став князєм в Новгородї. По перемозї над Шведами на ріцї Нєва 15. юла 1240 был названий Невским.

Святы Александр вклав выштыкы свої силы і дары од Бога, талант началника, дїпломата, мудро-го справователя святого дїла до охрани Руси і святого православїя перед чуждїма утискователями. При підписованю договору із Золо-

тов Гордов – монголо-татарьсков надлады понукнув свій властнїй жывоит – за утриманя міру на Руси.

По четвєртїй выснажливім нашестю Золотой Горды, князь Александр тяжко похворїв. 14. новембра 1263 р. прияв монашество під мєном Алексей і занедовго, 23. новембра 1263 р., умер. Был похованный в монастырі Народжїня Ісуса Хрїста в містї Владимир.

По смерти Александра Невского ся odbyло пару незвычайных подїй, котры говорять о ёго орігїнальности і засягованю до історїї Руси. Наприклад, 8. сєптембра 1380 р., т. є. 117 років од смерти, при гробї святого Александра ся самы запалили свїчкы. Было то тісно перед тым, кідь Димїтрїй Доньский зачинав переможну битку на Куликовім полі. Тама подїя была прїчинов отворїня гробу Александра, де нашли ёго остаткы непорушаны.

Царь Петро Великий по своїй перемозї над Шведами 10. марца 1706 р. дав у Петроградї побудовати Александро-Невску Лавру, де 30. августа 1724 р. были покладжены святы моці.

В р. 1922 советы отворили труну і взяли єй до музея. Святы моці были одложены до фондів Музея історїї релїгїї і атеїзма, а труна была дана до Ермітажа. Дякуючі добрым вірникам, часть моцєй ся находит в Троїцькїй катедралї Александро-Невской Лавры.

В маю 1988 р. святы моці были переданы Руськїй православнїй церькви, а 3. юна 1989 р. перенесены до Свято-Троїцькой катедралы Александро-Невской Лавры в Петроградї, т. є. на первїстне місце.

Проф. ТгДр. Мілан ГЕРКА, к. н., говорця Православной церькви на Словакїї

Выслїдок 20-річної работы – ТЕТРАЄВАНГЕЛІЄ

(Выступ делегата Словєньской асоціації русиньскых організації – о. Франтішка Крайняка на 10. засїданю Світового конгрєсу Русинів 6. юна 2009 у Петровцях, у Хорватїї.)

Дорогы участници Світового конгрєсу Русинів, за Словєньску асоціацію русиньскых організації (САРО) можу презентувати тото: Каждая єй організації є отворена каждїй

• о. Ф. Крайняк, председа Словєньской асоціації русиньскых організації, делегат 10. засїданя СКР за тоту асоціацію, член выбору Общества св. Йоана Крестителя і догворїчний перекладатель Святого писма до русиньского языка.

активїтї выштыкых наших русиньскых організації на Словєньску, котра веде к змїцнїю народного усвідомлїня і к розвиваню русиньской культуры. Вірю, же в близкїй будучности ся організації зйдуть а вытворять сполочный програм будованя народного дїла.

За організації Общество св. Йоана Крестителя хочу реферувати, же на церьковнїм полі ся за два roky не змїнило ніч, рішїня проблематїк пасторації русиньскых віруючих як в грекокатолицькїй, так в православнїй церькви стагнє.

Общество але робить і дале своє дїло, выдавать часопис Арто́с і Русиньский грекокатолицький калєндарь. Під покровительством Світового конгрєсу Русинів вышло в тых днях прекрасне дїло – ТЕТРАЄВАНГЕЛІЄ (т. є. комплетны євангелїї од святописателїв Мафтея, Марка, Луки і Йоана), котрого переклады до русиньского языка робив перекладательскый тім священників і лаїків общества.

З той нагоды бы єм хотїв попросити нашы: Русин, Народны новинки і InfoРусин, але і редакторів русиньского розгласового і телевізного высїлєня, жебы при своїй роботї хосновали тото офіціалне виданя, а не перекладали тексты євангелїй самовольно.

Най благословить Господь Бог дарами Святого Духа народне дїло выштыкых русиньскых організації а выштыком Русинам дасть благая літа.

• Обалка найновшого успїху тіму перекладателїв Святого писма до русиньского языка на чєлі з о. Ф. Крайняком – Тетраєвангелїє.

• На позєваня профєсора Відєньской унїверзітї в Австрїї Міхаєла Мозера 19. мая 2009 перед штудєнтами Інштїтуту славістїкы ВУ выступила ПєДр. А. Плішкова, ПєД., яка прочїтала лекцію під назвов Сучасный статус русиньского языка на Словєньску. На позєваня директоркы Інштїтуту русиньского языка і культуры Пряшївской унїверзітї в Пряшові в рамках Научного сємінаря карпаторусинїстїкы 21. октобра 2009 выступить на Пряшївскїй унїверзітї з лекцїов на тему „Грамматика руського языка“ Івана Панькевича профєсор М. Мозер (другой злїва). Фоткы: А. Зозуляк

Нечекана кончіна герця русиньского театру

З великим жалём і смутком даєме знати, же нагло і нечекано **29. мая 2009** у віку недожытих 45 років одышов до вічності член драматичного колективу Театру Александра Духновича (ТАД) в Пряшові – **Сергей ГУДАК**.

Народив ся **19. октября 1964** у Пряшові. Уж в часах середнєшкільских штудій на гімназії у Пряшові був активним членом театралного колективу *Штудент*. В році 1985 вступив як елев до драматичного колективу тогдышнього *Українського національного театру* в Пряшові. По абсолванню штудій на Високій школі театралного уменія Карпенка-Карого в Києві (1986 – 1990) став ся сталым членом драматичного колективу театру, який од р. 1990 несе назву Театер Александра Духновича в Пряшові.

Міджі ёго найвызначнішы ролі належать: **Бартоло** у Барберови із Севілії, **Лацкань** в інсценациі *Агафія, попова дівка*, **Стецько** в *Дивных спросинах*, **Фалалей**

у *Селі Степанчіково*, **Ондраш Махуля** в грі *Непробуджений*, **Хронос** в *Ла музика*, **Ісус Марія** у *песі Рівнина Тортілла*, **Осел** у грі *Дон Кіхот де ла Манча*, **Луко** в *Орхестрі Тітанік*, **Федор** в

Окреснім шпыталою, **Ненад** у *Чуєш, мамо...*, **Парфен Роґожін** у *песі Ідіот*, **Ілля Ілліч Телегін** у *Дядьви Ваньви*, **Калігула** в *ровноменній грі Калігула*, **Клещ** у *песі На дні*.

Сергея Гудака познали позера-

телі нелем із сцени, але мали можность го чути і з радіа, главно в русиньскім народностнім высыланю, но тыж собі го памятаме яй герця у многих ролях у таких фільмах, як *Zdivočelá země, Anjel milosrdenstva, Cesta do Budína, Četnické humoresky, Želary* і т. д.

В ёго особі одышов представитель сильной герецькой генерації, котрый належав к опорам драматичного колективу Театру Александра Духновича в Пряшові. На послідню путь го выпровадила родина, приятелі, колеґове і знамы **5. юна 2009**. В Домі смутку в Пряшові з прощальным словом выступили: артистка ТАД Ярослава Саболова Сисакова, научный працівник, проф. ПгДр. Микола Мушинка, др. н., ведуча одділіня культури і шпорту Міського уряду в Пряшові Мгр. Марія Путночка і директор ТАД Маріан Марко.

Вічная ёму память!

- р -

• Лавреатом 10. річника конкурзу Духновичів Пряшів ся став Ерік Гунар із Приватной гімназії у Снині, котрому заґратуловали: председа Русиньской оброды на Словакіі В. Противняк, таємнічка РОС С. Лысинова і ведуча Школьского уряду міста Пряшова А. Бемерова.

У Пряшові був юбілейный Духновичів Пряшів Дотык із материньскым словом є красный

(Закінчіня з 1. стор.)

спомянути **Тімею Гарвілову** із Свідника, **Вероніку Кучмашову** з Кленовой і інших, які достойно обстали при презентації родного материньского слова. Хыбила нам але розмаїтость авторів, также ся стало, же дакотры творы ся повторёвали ай трираз, што было на укор якости. Думаєме сі, же є дость доброй літературы на декламацію, яка вышла в послідніх роках у видавательствах Русиньской оброды або Русина і Народных новинок – в персональных або колективних зборниках, антологіях. А кідь того є мало, треба сягнути до класікы або черпати і з перекладовой літературы. Тото може лем посилити такой престижний конкурз, яким є *Духновичів Пряшів*, єдиный своій сорты, на яким ся уж десять років презентує аматорське декламаторське майстровство Русинів на Словакіі. А што ся тыкать аналізу выступлїнь окремых декламаторів, зышов бы ся в рамках конкурзу семінар, який бы поміг орьеновати ся участникам, враховано учітелів русиньского языка, в сучасных трендах літературы, драматичного, ці декламаторьского уменія.

На Духновичівім Пряшові были представлены і малы сценічны формы. Попозерали сьме приповідку *О Шіпковій Руженці* автора О. Вархолика в інтерпретації школярів з *ОШ в Колбівцях*, де ся учіть русиньскый язык. Із Шаріського Ястраба колектив *Сонечко* указав *Снігурку* (авт. і режія **В. Сопкова**), яка наставила дзеркало сучасным проблемам молодежи. Найдале у своїм артистичнім майстровстві пішов **Михал Пірник** із Пряшова, готовый то герець, який ся представив з моносценков Алжбеты Верешпеёвой.

Премно конштатовати, же на сцені ся презентовала і властна творивость. Свою прозу задекламовала **Крістіна Березнянинова** з Ублї, поезію **Анна-Марія Гніпова** з Пчолиного і **Квета Галасова** з Новых Замків. Послїдня з них ся публікує під меном **Квета Мороховічова-Цвик** на сторінках *Русина і Народных новинок*.

Не хыбовав вже традично на Духновичівім Пряшові **Ерік Гунар** із Приватной гімназії із Снини, який декламовав стишок А. Павловича *Горы, горы зелененькы*. Він ся став ай **лавретом 10. річника Духновичового Пряшова**. Ціну 100 евр му передала в мені приматора Пряшова ПгДр. **Анна Бемерова**, ведуча Школьского уряду міста Пряшова.

ПгДр. **Марія МАЛЬЦОВСКА**, членка пороты

Милы Русины!

ПРИДЬТЕ НА ТУРИСТИЧНУ АКЦІЮ

КРЕМЕНЕЦЬ 2009

II. ІНТЕРРЕГІОНАЛНУ СТРІЧУ В КАРПАТАХ НА ГОРІ КРЕМЕНЕЦЬ (ОКРЕС СНИНА), ДЕ СЯ СХОДЯТЬ ШТАТНЫ ГРАНИЦІ СЛОВЕНЬСКА, ПОЛЬСКА І УКРАЇНИ, КОТРА БУДЕ В НЕДІЛЮ, 28. ЮНА 2009
ЗО СТРІЧОВ НА ВЕРХУ О 12.00 ГОД.

КАРПАТЬСЬКЫ РУСИНЫ –

ЄДЕН НЕРОЗДІЛНЫЙ НАРОД!

КОНТАКТ ПРО СЛОВЕНЬСКО: ПЕТРО КРАЙНЯК, мол.,
I-МЕЙЛ: petrurusyn@centrum.sk

Выслїдкы 10. річника конкурзу Духновичів Пряшів – 2009

0. категорія – поезія:

1. **Даша Ілішкова**, МШ Снина (выступила з віршом Ш. Сухого: *Руснак і граблі*)
1. **Матуш Міженко**, Шар. Ястрабе (Ш. Сухий: *Стоморковий снігуляк*)
2. **Матуш Зелінка**, Кошыці (О. Кудзей: *Мана-жер*)
2. **Терезія Стрончекова**, ЦОШ св. Юрія, Свідник (Ш. Сухий: *Што оцінки гварять*)
3. **Анна-Марія Вархолова**, Кошыці (О. Кудзей: *Самохвала*)

0. категорія – народне розповідання:

1. **Еріка Лабашова**, Шар. Ястрабе (*Драга до Пряшова*)

I. категорія – поезія:

1. **Матей Тарча**, Кошыці (І. Жак: *Ярь*)
2. **Якуб Зелінка**, Кошыці (О. Кудзей: *Силацькы речі*)
3. **Марош Гомза**, ЦОШ св. Юрія, Свідник (Ш. Сухий: *Школярёва молитва*)

I. категорія – проза:

1. **Сімона Чернакова**, Міто под Дюмбером (З. Зелк: *Звіряча школа*)

II. категорія – малы сценічны формы:

- ОШ Колбівці – Приповідка *О Шіпковій Руженці* (Ціна за презентацію русиньского слова)

II. категорія – поезія:

1. **Станіслава Швабова**, ОШ Кленова (Ш. Сухий: *Діалог із доджом*)
1. **Домінік Гоппей**, ОШ Гуменне (А. Духнович: *Жаба*)
2. **Бянка Саґанова**, Споєна школа Свідник (Н. Гвозда: *Співайте собі, дівчата*)
3. **Антонія Сташова**, ОШ Колбівці (О. Кудзей: *Колеґове*)

II. категорія – проза:

1. **Тімея Гарвілова**, Споєна школа Свідник (Ш. Смолей: *Чія правда*)
2. **Крістіна Пелёва**, ОШ Стацін (*Статочный Русин* – русиньска народна повість)

3. **Моніка Міхалкова**, ЦОШ св. Юрія, Свідник (Ш. Сухий: *Кідь ся ті на біду оберне*)

III. категорія – фіґлі:

2. **Емілія Плавчанова**, Шарішске Ястрабе

III. категорія – поезія:

1. **Івета Ігнаткова**, Убля (Ш. Смолей: *Нелегка вигварка*)
2. **Моніка Зрібкова**, Споєна школа Свідник (О. Кудзей: *Жаборины*)
2. **Марія Хамілова**, Шар. Ястрабе (О. Кудзей: *Овад і худоба*)
3. **Татяна Ванчікова**, Бардеёв (О. Кудзей: *Овад і худоба*)
3. **Мірослава Танчакова**, Пчолине (О. Кудзей: *Овад і худоба*)

III. категорія – малы сценічны формы:

1. **Михал Пірник**, Пряшів – сценка
2. **Шарішске Ястрабе**, Сонечко (*Снігурка*, авт., реж. – **В. Сопкова** (діплом і ціна за обявность темы))

III. категорія – проза:

1. **Вероніка Кучмашова**, Кленова (М. Мальцовска: *Поточінка*)
2. **Вікторія Родакова**, Бардеёв (М. Ксеняк: *Обаламудив шандарів*)
2. **Любіца Мудзова**, Пчолине (І. Кліма: *Смутный крокоділ*)
3. **Людмила Петрікова**, Шарішске Ястрабе (Ш. Смолей: *Юркова стовка*)
3. **Крістіна Юркова**, Споєна школа Свідник (Як качмар купив двацять і пять буків – буквиньска приповідка)

III. категорія – властна творчость:

1. **Крістіна Березнянинова**, Убля
1. **Анна-Марія Гніпова**, ОШ Пчолине

IV. категорія – поезія:

1. **Ерік Гунар**, Приватна гімназія в Снині (А. Павлович: *Горы, горы зелененькы*)

V. категорія (дорослы) – властна творчость:

1. **Квета Галасова**, Новы Замкы

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать **Русин і Народны новинки** за помочи Міністерства культури СР. Шефредактор: Мгр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Їудовё noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Tel.: 051/772 56 29. Передплатне на рік 8,50 €, до сусідніх штатів – 21 € або 29 \$, до заґраніча поштов II. кл. 39 \$ або 26 €, поштов I. кл. 44 \$ або 30 €, запла-тити мож і в редакції, банковым переводом або поштовов поукажков на ч. рахунку 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, robočka Prešov. Реґістрацне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438**. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції.

Адреса новинок на интернеті: **www.rusynacademy.sk**,
http://narodny-novynky.presov.sk, E-mail: **rusyn@stonline.sk**

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2